

za 14 & zo 15 apr 2018
20.00 & 15.00 Concertzaal

SUTRA

Sidi Larbi Cherkaoui /
Sadler's Wells (Londen)

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Biografieën

Sidi Larbi Cherkaoui maakte in 1999 zijn debuut als choreograaf in Andrew Wale's *Anonymous Society*, een hedendaagse muzikale komedie. Sindsdien creëerde hij meer dan 50 choreografieën waarmee hij een rist prijzen in de wacht sleepte. In 2008, 2011 en 2017 onderscheidde het magazine *Tanz* hem als choreograaf van het jaar. Cherkaoui realiseerde zijn eerste choreografieën als lid van het collectief Les Ballets C. de la B. maar werkte daarnaast ook voor tal van theater- en operahuizen en dansgezelschappen. In 2006 werd hij 'artiest in residentie' bij Toneelhuis; sinds 2008 is hij als 'associate artist' ook verbonden aan Sadler's Wells in Londen. Twee jaar later lanceerde hij zijn eigen gezelschap, Eastman, in residentie bij deSingel Internationale Kunstcampus, Antwerpen. In 2015 werd Sidi Larbi Cherkaoui benoemd tot artistiek directeur van Ballet Vlaanderen, waar hij de choreografieën *Fall* (2015), *Exhibition* (2016) en *Requiem* (2017) maakte. Hij combineert deze functie met zijn titel als artistiek directeur van Eastman en blijft nieuw werk creëren met de entourage van dit gezelschap.

Antony Gormley wordt wereldwijd geprezen voor zijn sculpturen, installaties en kunstwerken die het exploreren van de relatie tussen het menselijk lichaam en de hem omringende ruimte als grootste gemene deler hebben. Zijn werk werd zowel in zijn thuisland het Verenigd Koninkrijk als ver daarbuiten – van Firenze, over Berlijn en Sint-Petersburg, tot São Paulo en Tokio – tentoongesteld. In 1994 ontving Gormley de Turner Prize; later volgden ook de South Bank Prize for Visual Art (1999), de Bernhard Heiliger Award for Sculpture (2007), de Obayashi Prize (2012) en de Praemium Imperiale (2013). Gormley is een Officer of the British Empire, honorary fellow of the Royal Institute of British Architects, honorary doctor of the University of Cambridge en fellow of Trinity and Jesus Colleges, Cambridge.

Szymon Brzóska studeerde piano in zijn thuisland Polen en aan het Antwerpse conservatorium. Hij heeft een bijzondere voorliefde voor de synergie die ontstaat wanneer muziek, hedendaagse dans, theater of film samenkomen. Zijn score voor *Sutra* vormt een veruitwendiging van die vrijgekomen energie. Het succes van *Sutra* culmineerde in 2009 in twee nieuwe projecten van de tandem Cherkaoui-Brzóska: *Orbo Novo* (2009), gecreëerd door het Cedar Lake Contemporary Ballet en *Dunas*, een duet van Cherkaoui en gevierd flamencodanseres Maria Pagés. Brzóska's composities fungeerden inmiddels als soundtrack bij dansvoorstellingen in de meest prestigieuze zalen en op de grootste festivals. De Franse film *Le bruit des gens autour* wordt ook mee gekleurd door zijn muziek.

Uitvoerders & programma

za 14 apr 2018
19.15 Inleiding door Gloria Carlier

zo 15 apr 2018
14.15 Inleiding door Gloria Carlier

—
Sidi Larbi Cherkaoui: regie & choreografie
Antony Gormley: decor
Szymon Brzóska: muziek

Ali Thabet en de monniken van de Shaolin Tempel: **Chang Mengqiang, Chen Haojie, Chen Xiao, Hu Kunpeng, Hu Zeen, Huang Jiahao, Lu Hongtian, Lu Jun, Qi Zhenzong, Sun Tongxu, Sun Zihao, Wang Chuang, Wang Hao, Wang Zhaohui, Wu Haixiang, Xing Kaishuo, Xu Zhongpeng, Yang Quannian, Zhang Quanlong, Zhang Xueyao:** dans
Coordt Linke: percussie
Alies Sluiter, Olga Wojciechowska: viool
Laura Anstee: cello
Szymon Brzóska: piano

Ali Thabet, Satoshi Kudo, Damien Fournier & Damien Jalet: assistentie choreografie
Lou Cope & An-Marie Lambrechts: dramaturgisch advies
Damien Fournier: repetitor
Andy Downie: productiemanagement
Adam Carrée: licht, technisch productiemanagement
Marius Arnold-Clarke: stage manager
Simon Young: podiumtechniek
Jon Beattie, Mark French: klank
Rebecca Goldstone, Miwa Mitsuhashi: kostuums

Suzanne Walker: executive producer Sadler's Wells
Bia Oliveira: leiding productie & touring

Ellie Hartwell: productie
Aristea Charalampidou: touring management
Florent Trioux, Philippe Cato: productie & touring management
Lycy White: marketing manager

Hisashi Itoh: Associate Producer
Karthika Nair: Consultant Producer voor Sidi Larbi Cherkaoui

Master Shi Yongxin: abt van de Shaolin Tempel
Shi Yanti: leider van de Warrior Monks
Shaolin Intangible Assets Management Co, Ltd: algemeen management
Zhang Lifei: coördinatie Sutra Project & vertaler

productie: Sadler's Wells (Londen)
coproductie: Athens Festival, Festival Grec (Barcelona), Grand Théâtre de Luxembourg, De Munt / La Monnaie (Brussel), Festival d'Avignon, Fondazione Musica per Roma, Shaolin Cultural Communications Company met de zegen van de abt van Song Shan Shaolin Temple, Master Shi Yongxin
dank aan: Sandra Castell-Garcia, Jess Cox, Joel Cottrell, Barbara Drazkowska, Isabelle Drummond, Charlotte Geeves, Emilia Goch, Linda Jankowska, Li Jing, Maki Okawa, Nadine Patel, Isobel Perrin, Dawn Prentice, Leila Ransley, Nick Rundell, Louise Tischler, Gemma Tonge, Andrew Stock, Al Wilson & Raimund Wunderlich

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

DANS MET LIVEMUZIEK

De ruimte vormgegeven

Antwerpen, augustus 2007. Iedereen draait zijn hoofd om bij het zien van de in het oranje geklede, kaal geschoren Chinese monniken die zich in de richting van de Bourla bewegen, de schouwburg waar Sidi Larbi Cherkaoui aan zijn volgende stuk werkt. Zodra ze binnen zijn, verdwijnt de exotiek echter snel: de zeventienjarige monniken schakelen hun mobieltje uit en beginnen met de dansers te repeteren — het enige verschil met de gebruikelijke manier van werken is de aanwezigheid van een tolk. Er worden technieken met elkaar gedeeld, uitvallen uit de vechtsport geanalyseerd en een ronddraaiende pols zwaait behendig met een reuzegroot zwaard dat de Jedi van schaamte zou hebben doen blozen. Sidi Larbi Cherkaoui probeert het wapen uit en moedigt zijn gasten aan om zijn polsbewegingen te corrigeren.

Je zou ze aan het lot kunnen toeschrijven, deze ontmoeting. Want Larbi — wiens kinderlijke fascinatie voor kungfu al gauw uitgroeide tot interesse in en eerbied voor de Shaolin-school van het Chan-boeddhisme — droomde er al lange tijd van om met de monniken van deze school te kunnen samenwerken, en zich in hun hoofdbeginselen te verdiepen: de verbondenheid van lichaam en ziel, in totale harmonie met de omgeving. Vreemd genoeg streefde ook de Tempel ernaar om de kungfu opnieuw binnen zijn context te plaatsen en de basisfilosofie ervan wereldwijd te promoten. Tijdens de afgelopen twee decennia kende de kungfu-beoefening een hoogtepunt, maar verwerd ze eveneens tot een vorm van spectaculair vermaak, met scholen en organisaties die als paddenstoelen verrezen en de hele wereld rondtrokken. Daardoor werd de gevechtskunst uiteraard bekend bij het grote publiek, maar de spiritualiteit en

de intense mentale en fysieke discipline die de sport vereist, werd al te vaak verwaarloosd. Toen de Japanse impresario Hisashi Itoh de oude monniken in mei 2007 in contact bracht met de Belgisch-Marokkaanse choreograaf en zijn werk, was er in zekere zin sprake van herkenning, van een gemeenschappelijke noemer en toekomstmogelijkheden.

Londen, oktober 2007. Beeldhouwer Antony Gormley, met wie hij eerder al samenwerkte in *zero degrees*, en de jonge Poolse componist Szymon Brzóska, werden door Larbi gevraagd om respectievelijk het visuele design en de originele partituur van het volgende werk op zich te nemen. Gormley stelt kolossale dozen voor als enig decorlement voor het stuk. Hij heeft een levensgroot model meegebracht, en Larbi begint te improviseren, stapt in en uit de doos, loopt over de randen ervan, verdwijnt en duikt dan weer op, draagt het als een schild, klimt erin als in een boom... en de doos wordt alles wat hij ervan wil maken: bed, doodskist, zuil of poort. Het universum vouwt zich open, de ruimte verandert voortdurend van vorm en functie. Antony Gormley's interesse voor het boeddhisme dateert van zijn studententijd, toen hij drie jaar in het Oosten en in India doorbracht, waar hij in verschillende kloosters meditatie studeerde. Voor hem weerspiegelen de dozen de dialectiek van vrijheid en beheersing, essentieel voor de boeddhistische opvatting van bevrijding: de geest woont in het lichaam, en het lichaam in de architecturale ruimte, die hij als een tweede lichaam beschouwt. Het lichaam in relatie tot de doos zou het equivalent kunnen worden van de gedachte in de geest, of omgekeerd, van de lege geest die bevrijd is van zijn inhoud. De taoïstische en confucianistische idealen van individueel nut voor het collectieve, worden als volgt

uitgedrukt: 'Als een baksteen die groter is dan een hand maar er wel in past – kunnen deze dozen, die, hoewel ze groter zijn dan het lichaam, erdoor worden gebruikt om verschillende dingen te creëren.'

Verwijzingen naar geloofssystemen komen weer aan de oppervlakte, al meteen in de naam zelfs. *Sutra*, afgeleid van 'sutta' in het Pali, verwijst naar de sermoenen of canonieke verhalen van Boeddha. Het herinnert ook enigszins aan Larbi zelf, die in nagenoeg zijn volledige oeuvre op zoek gaat naar een diepere moraliteit, en vaak religieuze archetypes analyseert in stukken als *Myth*. De term heeft nog andere toepasselijke connotaties. In het hindoeïsme werden in de sutra de richtlijnen neergeschreven voor de manier waarop men zijn leven hoort te leiden. In het Sanskriet betekent het woord ook 'snaar' of 'mate van rechtheid', wat beide overeenstemt met Larbi's eigen zoektocht. Szymon Brzóska worstelt inmiddels met zijn eigen sutra: hij componeert voor de krijgsmonniken met hun legendarische precisie, die het echter niet gewend zijn om met muziek te werken. Hij krijgt de zware taak toegewezen om inzicht te verwerven in het interne ritme van hun lichaamstaal en daar een partituur voor te schrijven die dit ritme niet verstoort noch er per se bij aansluit, maar een spectrum creëert waarin de beweging ongehinderd kan vloeien.

Shaolin-tempel, Songshan (China), maart 2008. De repetities zijn al vier weken aan de gang. Eenentwintig dozen die een paar minuten geleden nog de omwalling van een kasteel vormden, worden een stapel dominostenen die veranderen in een lotusknop met een boeddha-kind in het midden. De knop wordt een bloem, de monniken die elk bloemblaadje-does

'Als danser en choreograaf werd ik geïnspireerd door de monniken hun inzicht in beweging, hun volledige identificatie met de wereld die hen omringt, dat verbazingwekkende vermogen, om energie om te vormen van koud in warm, van yin in yang.'

hebben omgedraaid, schuiven erin en worden als het ware de godheid zelf. Ook de monniken doen de ene ontdekking na de andere. Ze leren om anders te bewegen — voornamelijk door de tijd. Gewend als ze zijn aan het uitsturen van energie in uitbarstingen van beweging, moeten ze nu proberen een zekere continuïteit te bewaren. Er verschijnen gebieden aan de oppervlakte, die moeten worden gedefinieerd, afgelijnd. Dat van de monniken, verankerend in de natuur: het gebied van de getemde, bewuste dierlijkheid van de kungfu. De modulaire horizon van Antony Gormley, uitgestrekt als ruimte of tijd, sereen. Het emotieve kader van Szymon Brzóska's muziek: met zijn overwegend melancholische toets vormt ze misschien wel de ziel van deze evenwichtsoefening tussen lichaam en geest. Dit is dan ook Larbi's grootste uitdaging: vorm geven aan een ruimte die deze verschillende elementen niet zomaar naast elkaar laat bestaan, maar tot een samenhangende sfeer combineert, zoals

de essentie van een adelaar niet zomaar de aanblik is van zijn vleugels, maar de muziek van zijn zwevende ziel, de betekenis van het landschap beneden, en zodat de hele sequentie een betekenis krijgt, een verhaal wordt — van leven, van 's levens gevechten en successen, individueel en collectief. Een wereld waarin iedereen zich kan herkennen, ongeacht ons culturele of artistieke uitgangspunt. In deze zoektocht naar een gemeenschappelijke ruimte waarin eenieder kan horen en worden gehoord, zijn de dozen uitgegroeid tot trouwe bondgenoten. Ze zijn geëvolueerd tot veel meer dan een rekwisiet of achtergrond: ze hebben het identificeerbare element aangeleverd — een soort van surrogaattaal, woorden van de verbeelding — dat de verschillende betrokken talen, persoonlijkheden en artistieke disciplines wist te overstijgen. Van woud tot muur, tot berg, tot stad, tot

begraafplaats, steeds muteren ze weer. Larbi's streefdoel is echter het moment waarop ze de eenheid van het menselijke wezen belichamen: een veilige zone waar de geest zijn omtreklijnen kan vinden en het lichaam, een heiligdom.

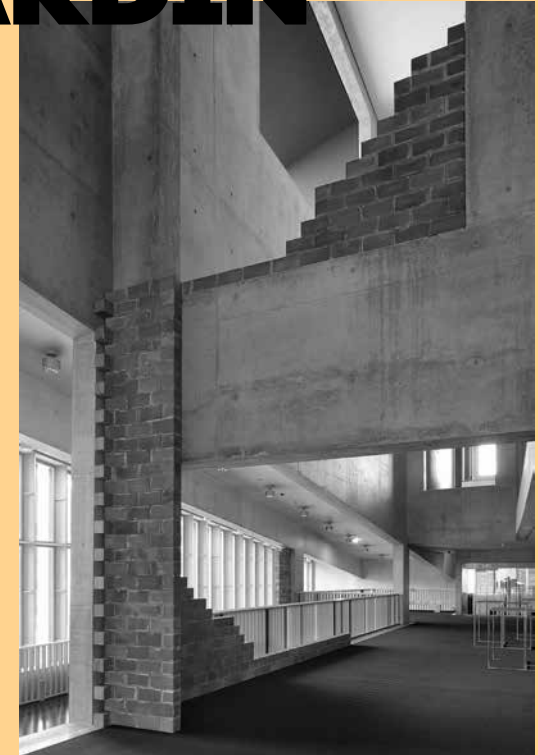
Shaolin-tempel, Songshan (China), april 2008. Halfweg. Het lijkt wel bezoekweek voor het *Sutra*-team. Er vinden interviews plaats, opnames, metingen, er worden muzikale correcties doorgevoerd, nieuwe, ambitieuze ideeën geopperd, twijfels, verwachtingen, er hangen deadlines in de lucht... Dan nemen de muziek en de beweging het over. Ze bewegen in en uit kinetische velden: het ene moment zijn het portretten van stilte, waarbij hun wezen helemaal opgaat in de volheid van het moment, hun adem zich ontwikkelt als een collectieve gedachte, het andere moment een natuurkracht, met ledematen die door de lucht maaien, ruggengraten als pijlen gericht op de aarde, die de zwaartekracht beurtelings tarten en omarmen. Het centrum van de middelpuntvliedende energie verspreidt zich in golven, waarbij elke golf de last van de vorige draagt, naar een climax voerend wanneer vuisten op de grond slaan in de aanhoudende percussiemuziek — als de hartslag van de aarde. Het herinnert ons eraan dat niets verloren gaat, en dat alles alleen maar van vorm verandert.

— Karthika Nair

'Dit is dan ook Larbi's grootste uitdaging: vorm geven aan een ruimte die verschillende elementen niet zomaar naast elkaar laat bestaan, maar tot een samenhangende sfeer combineert, zodat de hele sequentie een betekenis krijgt, een verhaal wordt.'

FILIP DUJARDIN

Sequens n° 4

© Filip Dujardin

Kunstenaar **Filip Dujardin** palmt het Concertgebouw in met een ruimtelijke installatie die zich nestelt in de betonstructuur. Snelbouw bakstenen banen zich een weg in de nissen en hoeken van het gebouw, tot op de rand van het dak. Geheel passend binnen ons seizoensthema 'Metamorfose' speelt Dujardin met ruimtes en muren en maakt bouwsels die zowel begin als eindpunt

kunnen zijn: het Concertgebouw als podium om standvastigheid, vernieuwing en alles wat er tussen ligt te tonen.

—
In het Concertgebouwcafé duiken we terug in het archief met foto's van **Jean Godecharle** en **Philip Maene**. Zij volgden de bouw van het Concertgebouw tussen 1999 en 2002.

In de kijker

DONDERDAG

28 APR 2018

20.00 Concertzaal

© Atelier Graphique met Vassilis Karakyrilis

Calamity/Billy Muziektheater Transparant & Théâtre de la Croix-Rouge

Componist Gavin Bryars en zijn leermeester Ben Johnston wekken in hun muziek twee legendes uit het Wilde Westen tot leven: gevreesde revolverheld Billy the Kid en onversaagde wildebras Calamity Jane. Hun avonturen worden bijeen gepuzzeld op basis van verhalen, brieven, artikels, foto's en de briljante poëzie van rasant Michael Ondaatje.

DONDERDAG

24 MEI 2018

20.00 Concertzaal

© Wendy D Photography

Betroffenheit Kidd Pivot / Crystal Pite & Electric Company Theatre / Jonathon Young

Twee van de meest gevierde podiumkunstenaars uit Canada verdiepen zich in verlies, shock en overleven. In een zoektocht naar het antwoord op de vraag 'hoe verder te leven na een traumatische gebeurtenis?', vervelt theater tot dans, door middel van drama, poëzie, cabaret en beweging. *Betroffenheit* buigt de wreedheid van het leven om tot krachtige kunst.

Laat weten wat u van het concert vond op

 ConcertgebouwBrugge
 @concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be